

PAMÁTKY

ARCHAEOLOGICKÉ A MÍSTOPISNÉ.

Organ Archaeologické komise při České Akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění
a Archaeologického sboru Musea království Českého.

Redaktor dr. Josef Lad. Píč.

Dílu XVIII.

Roku 1898.

Sešit I.—II.

Mohyly Bechyňské II.

Píše Dr. J. L. Píč.

Mohyly v lese „Atlas“ u Řepče. (Tab. I—IV.)

Panství Bechyňské J. J. p. knížete z Paarů sáhá podle Lužnice nejdále na sever revírem Řepečským, k Opořanům příslušícím, a tu na samé hranici s lesy velkostatku Voltyňského, poblíž myslivny Řepečské, při úvoze, který ční hranici jednak s lesem Voltyňským, jednak s polnostmi ke dvoru Kašovickému příslušnými, rozkládá se pěkná skupina mohyl počtem přes 40. Mohyly tyto jsem navštívil, když jsem zkoušel mohyly u Drhovic, malou hodinku jen od Řepče vzdálené, a jelikož jsem shledal skupinu

jen málo porušenou, požádal jsem pana lesního Pouzara, jakož i pana nadlesního R. Rappla v Srlíně o laskavé povolení ke kopání, kteréž mi se vši ochotou a uznání hodnou laskavosti uděleno bylo; pan lesní Pouzar nad to laskavě se nabídnul, že na dobu kopání poskytne mi přistřeší v hostinném domě svém; skládám tudíž povinný dík za veškerou mi projevenou ochotu.

O mohylách Řepečských první zprávu mi podal

p. kollega Dr. Máchal, který za studentských let si tu dvě mohylky rozkopal.

Nalezl jsem vykované jím předměty v museu Táborškém, totiž: kusy bronz. jehlic s vývalkem, bronz. spirálové plochy, tenký bronz. náramek, pak modrý korál skleněný se žlutou vlnitou proužkou vloženou, železný oštěp, meč a nůž značně rzí proniklé, tak že těžko bylo uhodnouti, patří-li k okruhu forem laténeských neb římských. Tyto nálezy ve značné míře zvědavost mou drázdily, tak že jsem dokopání mohyl Drhovických zústavil laborantovi Landovi a sám se přestěhoval do myslivny Řepečské.

Mohyla č. 3. Zahájil jsem tedy 12. července kopání u Řepče a započal s mohylou č. 3., jež měla 8 m. v průměru. Na okraji byl pravidelný věnec kamenný, kužel či jádro kamenné bylo silně hlinou mísené. Na spodu kuželes, poněkud k jihozápaní straně nalezen v pouhé zemi pohřeb, spálené kůstky a popel. Při

Průřez mohyly čs. 7.

pohřbu položeno dosti těsně podle sebe, řadou od východu k západu: prsten se spirálovými plochami (tb. I. č. 6.), dva náramky tenké ve skupinách ryhované (tb. I. č. 23.) za sebou, otvorem k jižní straně položené, pak nalezena bronzová jehlice s ryhovaným vývalkem a ulomenou hlavičkou (tb. I. č. 3.), rovněž směrem s.-j. položená, a od jehlice směrem západním ležely za sebou ještě tři prsteny se spirálovými plochami, podobné prstenu prvemu. Za těmito dary pohřebními ke straně severní stály podle sebe dvě míškovité nádoby na nožkách (tb. III. č. 24.—26.) s rozšířeným poněkud otvorem, v největší baňatosti malým úškem a řadou píchaných teček i ryhami zdobené.

Mohyla č. 5. na okraji lesa při polích byla 5 m. v průměru, 70 cm. výšky. Na okraji východním nalezeno několik kamenů do věnce kladených, na ostatek mohyla sdělána z hlíny. Na úrovni původní země prostíral se ve středu mohyla v prostoru 70 : 80 cm. vlastní pohřeb, tak sice, že spálené kůstky z hlavičky položeny o sobě ke straně jihozápadní, ostatní kůstky pak rovněž spálené roztroušeny bez ladu. Na pohřbu nalezena bronzová dýka s žebrem uprostřed a dvěma nýty (tb. II. č. 20.); několik kamenů položeno podle milodaru. Při severní straně nalezeno rovněž několik kamenů do věnce.

Mohyla č. 6. měla 8 m. v průměru a 1·20 výšky. V mohyle této bylo málo kamene. Blíže povrchu pod kamenem nalezeny střepy bez ozdob. Uprostřed mohily bylo kamenné jádro do země poněkud zamáčklé a pod ním pohřeb, sestávající se spálených kůstek a několika střepů s píchanou ozdobou.

Mohyla č. 7. měla 15 m. v průměru, 2·30 m. výšky, plochý vrchol měl 5 m. v průměru. Mohyla tato byla trojče; nalezen totiž dvojí pravidelný kužel téměř podle sebe jz.-sv., a v nasypané navrch hlíně pod vrstvou kamene nalezen pohřeb třetí. — V kuželi severových. nalezen hned na jižním kraji kužele tenký náramek bronzový ve skupinách ryhovaný (tb. II. č. 11.) a kus dále železný kroužek při spodu kužele. Pohřeb, sestávající ze spálených kůstek, nalezen blíže severovýchodního konce kužele ve vrstvě silně hlinité na úrovni; na kůstkách nalezena bronz. jehlice, snad někdy úškem opatřená, s ohnutou širokou hlavicí na povrchu koncentr. kruhy a uprostřed malými kroužky pěkně zdobená (tb. II. č. 19.); poblíž nalezen bronz. prsten s dvěma spirálovými plochami, původně ve dva kusy rozlomený, neboť obě polovice ležely kus od sebe; k východu od jehlice nalezen ještě bronzový kroužek, který přeložením konců nějakého malého náramečku ve skupinách ryhovaného stočen (tb. II. č. 15.). — Druhý kužel kopán se dvou stran. Při jižní straně nalezena hrnečkovitá nádoba bez ozdob (tb. III. č. 20.) a ku středu kužele objevily se

spálené kůstky. Vlastní pohřeb nalezen při severní straně: úroveň půdy byla silně vypálena, a na červené zemi nalézány nejprve uhlíky a popel, a dále ke středu spálené kůstky. K j.-z. straně, na pokraji pohřbu nalezena sličná, červená amforovitá nádobka s dvěma úšky, ryhami a tečkováním pod hrdlem, v největší baňatosti se čtyřmi vypnulinami, jež lomené ryhovány (tb. III. č. 2.), jako nalézáme u známých džbáneckých mohylových. Ke druhé straně nalezeny bronzové puklice větší i menší (tb. II. č. 18.); dále nalezen žárem silně stavený kousek bronzu, jehož původní podobu těžko si domyslit (tb. II. č. 17.). Mézi spálenými kůstkami nalezen též kousek kůstky obdélníkového tvaru, na povrchu zdobený kroužky s tečkou uprostřed, s dírkami na příč provrtanými na způsob jantarových korálů u Velké Dobré (tb. II. č. 16.). V této straně pohřbu nalezena skvostná nádobka míškovitá na nožce (tb. III. č. 8.), zdobená jako ostatní ryhováním a tečkováním pod hrdlem a jedním úškem; od této obvodové ozdoby provedeny jsou rovněž kolem na spodní baňatosti šrafirované trojúhelníky úhlem dolů obrácené, vroubené lomenou linií tečkovanou; nádobka jest černě lesklá na způsob tuhovaných nádobek. — Vrchní pohřeb nalezen jen 50 cm. pod povrchem hlavně nad prvým kuželem: nalezeny opět spálené kosti na plochých kamenech; nad pohřbem nalezeny dvě železné uzdy (tb. IV. č. 5.—7.), tři hroty oštěpů železných s tulejí (tb. IV. č. 6.), pak bronzový nákonečník holi či žerdi, sestávající z tuleje a širší plošky zdobené na způsob jehlice v dolejším pohřbu nalezené kruhy většími a vnitř menšími kroužky (tb. IV. č. 9.). Podle těchto milodarů nalezeny dvě mísky hlíněně, z nichž jedna jednoduchá (tb. IV. č. 8.), druhá vně na hraně pod hrdlem vroubkovaná, vnitř pak vkusně ryhovaná (tb. IV. č. 11.) na způsob nádob z mohyl u Vlčího neb z hrobů u Bylan; ve třech skupinách jsou vždy tři lomené pásky v úhlu tečkováním vroubené, plocha vnitřní pásky je tuhovanými liniemi přes kříž ozdobena, tak že povstanou kosočtverečky na způsob polí šachovnice.

Mohyla č. 8. měla 8·60 m. v průměru, 1 m. výšky. Mohyla nasypána byla hlavně z hlíny, neboť jen ve středu nalezeno něco kamene. Nad kamením nalezen šálek bez ozdob a kus mísy s přehnutým okrajem; uprostřed kamenného jádra byly dva větší kameny na sobě a mezi nimi vyskytla se spirála z dvojitého zlatého drátu (tb. II. č. 13.), při severní straně pak nalezena plochá hlavička z jehlice bronzové.

Mohyla č. 11. byla nízká, měla 6 m. v průměru. Při jižní straně nalezen ve věnci kamenném bronzový kroužek. Ve středu bylo kamení pěkně kladené, v něm poněkud k severní straně spálené kůstky.

Mohyla č. 12. měla 8 m. v průměru, 1·10 m. výšky.

Na okraji nalezen pravidelný věnec, hlinitý obal byl přes 0·5 mocný, kužel složen byl z velkých kamenů. Kopáno od jižní strany i nalezen v kuželi nejprv tenký náramek bronzový bez ozdob (tb. II. č. 7.), pak dva bronzové kroužky. Dále vyskytly se při sobě: nádobka s ozdobou rytou, silně rozpadlá, míška s úškem, ve dně s šesti důlčíky, z nichž jeden ve středu, zevně vtačenými (tb. III. č. 19.), pak amforovitá nádobka s dvěma úsky (tb. III. č. 3.). Při západ. okraji kuželes nalezena bronz. dýka s branou slabou ve středu čepele, s přeloženým nyní řapem širokým, jehož okraje jsou vyvýšeny a nýty na připevnění dřevěné neb kostěné náplně opatřeny (tb. II. č. 5.). Dále vyskytl se pod šikmo postavenými kameny nástroj tvaru uherského, jež v Uhrách dvoramenným mlatem (doppelarmiger Streithammer) nazývají, s tulejí na obou koncích sličnými vroubkami zdobenou, ve středu ve dvě pominěně tenká a poněkud šikmá raménka vybíhající (tb. II. č. 6.). Podobný předmět vyskytl se u nás poprvé, v Uhrách jsou známy tři kusy, jeden z Pannonie u Kér-u v Šomojské stolici spolu s hallstattskými meči, palstavy s laloky, kelty, oštěpy a srpy, dva v Gemeru, jeden v Rimavské Sobotě spolu se spirálovými náramky a spirálovými plochami, druhý v téže krajině v Horním Balogu též se spirálami a uherskými sekýromlaty. Dále nalezen zlomek jehlice s vývalkem spirálovitě ryhovaným a ryhovanou ozdobou po obou stranách vývalku (tab. II. č. 4.). Zcela na vrchu, téměř pod drnem nalezen železný klíč na konci ohnutý a třemi zuby opatřený, na druhé straně v očko zakončený (tb. IV. č. 13.).

Mohyla č. 13. měla 9 m. v průměru a 1 m výšky. Na okraji shledán pravidelný věnec, pak byl hlinitý obal a konečně kamenný kužel 4·30 m. v průměru při spodu. K severní straně nalezeny uhlíky a popel na úrovni. Při jižní straně na okraji kuželes nalezena rourková kost v kamení poněkud nad úrovni, k j.-z. straně pak na úrovni nalezen železný nožík prohnuty (tb. IV. č. 10.). Uprostřed kuželes postaveny byly veliké kameny a prostor mezi nimi na 1 m. v průměru vyplněn pouze hlinou; zde nalezen vlastní pohreb: vyskytla se tu bronzová jehlice s širší kulatou hlavičkou, pěkně obvodovými a lomenými čarami ryhovaná (tb. II. č. 12.); při jehlici vyskytly se spálené kůstky, pak druhá jehlice s obvyklou plochou hlavičkou, ryhováním místo vývalku zdobená (č. 1.); na jehlici této stála nádobka na nožce s úškem, s píchanou ozdobou a ryhami po největším obvodu (tb. III. č. 1.). Za oběma jehlicemi nalezeny dva tenké náramky, z nichž jeden skupinami ryhován, druhý hladký (tb. II. č. 2. a 3.); dále směrem východním byl černý střep ozdobený z nádobky, tuším (tb. III. č. 21.) amforovité, a při něm něco spálených kůstek a o něco dále k východní straně větší množství

spálených kůstek na vrstvě kamení. Byly tedy spálené kosti nebožtíka položeny bez velké pečlivosti na dlažbu kamennou, k tomu přidány milodary, pohreb obklopen velkými balvany, zasypán zemí a na to urovnán kužel, navrch pak nasypána hlína, na úpatí zachycená kamenným věncem. Červený střep nalezeny na vrcholu mohyly v obalu byl snad náhodou ztracen. Zdali železný nožík na okraji kuželes patří k milodarům pohřbu, nedovedl bych udati.

Mohyla č. 14. měla 6 m. v průměru, 0·60 výšky. V prostřed. byl kámen kuželovitě skládaný nad popeliskem. Nalezeny dvě nádobky, jedna šálkovitá, ke dnu užší, s úškem (tb. III. č. 25.), druhá tmavá v podobě hrnečku s úškem, pod hrdlem dvěma ryhami a linii píchanou zdobená (tb. III. č. 16.).

Mohyla č. 15. měla 12 m. v průměru a ve středu 1 m. výšky. Ve středu mohyly nalezeno kamenné jádro, pohreb nezjištěn. K jižní straně vyskytlo se několik kamenů a pod nimi byly dva náramky tenké, ve skupinách ryhované (tb. I. č. 16.) a jehlice s roztepanou, ale ulomenou hlavičkou.

Mohyla č. 17. byla 5 m. v průměru a měla sotva 0·5 m. výšky. Kamení skládáno bylo k jedné straně, pod ním bylo spálenistě a spálené kůstky z pohřbu, na kterých nalezen zlomek bronz. jehlice. Poblíž nalezeny dvě nádobky bez ozdob, jedna míškovitá, druhá v podobě malého šálku (tb. III. č. 12., 19.).

Mohyla č. 18. měla 10 m. v průměru, 0·80 m. výšky. Ve středu nalezeno kus kruhu spirálovitě ryhovaného (tb. I. č. 25.), pak střepy nádobky úplně rozmačkané, dále druhý kousek bronz. kruhu, dále zlomek bronz. předmětu neznámého tvaru (tb. I. č. 18.), pak přeslen hliněný vroubkovaný; při západním okraji nalezen střep nádoby ryhovaný na způsob nádob z Vlčího.

Mohyla č. 19. byla 8 m. v průměru, 80 cm. vysoká. Na okraji nalezen věnec, jinak mohyla obsahovala málo kamene. Při jižní straně pod placatým kamenem nalezena míškovitá nádobka na nožce, s úškem, zdobená nad branou v největší baňatosti píchanou páskou a dvěma ryhami. O něco dále vyskytl se pod kamením, 50 cm. pod povrchem, vlastní pohreb: na vrstvě spálených kůstek nalezen široký náramek bronzový podél žebérkováný, tak sice, že obě krajin a střední žebérka jsou na příč ryhovaná, konce jsou tupé (tab. I. č. 5.). Náramek tento ležel na špičce jehlice s malou, poněkud homolovitě zakončenou hlavičkou a ryhovaným vývalkem (tab. I. č. 8.). Proti otvoru náramku ležel prsten s dvěma spiralovými plochami (tab. I. č. 6.). V souměrné poloze nalezen ještě druhý náramek úplně stejný s prvním a rovněž stejný prsten. O něco dále nalezen kus nádoby míškovité.

Mohyla č. 21. měla 8 m. průměru, 0·80 m. výšky. Kamene v mohyle nebylo mnoho; v kamení poněkud

k západu straně nalezeny kůstky spálené, pak rozbitá nádobka na nožce bez ozdob; o něco dál placatý železný kroužek; zcela navrchu pod drnem nalezen železný nožík prohnutý.

Mohyla č. 22. byla 8 m. v průměru, 0·80 m. vysoká. Tvar mohyly byl téměř pravidelně polokulovitý, kámen výčníval na povrch. Téměř uprostřed kamenného kuželego položeny byly na původní půdě ještě ploché kameny, na kterých položeny byly spálené kůstky nebožtíka v délce 1 m., v šíři 40 cm. směrem z.-v. Na okraji pohřbu nalezen bronz. šíp okřídlený s tulejkou, pak několik střípků jemných z malé nádobky a střep silný a hrubý, na povrchu prstem ryhovaný.

Mohyla č. 23. měla 12·50 m. v průměru, 2 m. výšky, sestávala pouze z hlíny. Uprostřed mohyly nalezena smáčknutá lebka polozetlelá, obličejem k sev. nakloněným; zuby byly silně otřelé. V lebce trčela polovice ramenní kosti, tak že kost musela být dříve přelomena a pak teprve ulomenou částí strčena do lebky. Ve směru j.-z. nalezeny kousky dvojité rourkové kosti pramenní a sice ve spálené zemi a popelu; v prodlouženém směru k hlavě, v místech, kde mohla být ramena, nalezeny zlomky bronzové jehličky a zlomky jehličky podoby Dobřichovských. Rourková kost jevíla stopy okysličení bronzem, bronz ale nenalezen. Mohyla obsahovala tudíž pohřeb kostrový, který byl porušen; stopy kostěné jehličky tak vroubkované jako jehličky z doby císařství římského jsou jediným positivním datem, ač těžko říci, zdali k pohřbu neb k jeho porušení se vztahujícím.

Mohyla č. 25. byla plochá, pouze 5 m. v průměru. Nalezen kamenný věnec, vnitřek byl silně hlinitý. Uprostřed téměř mohyly nalezena pod kamenem bronzová jehlice s roztepaným a v hlavičku stočeným koncem (tab. I. č. 13.) a podle bronzová dýka o dvou nýtech (tab. I. č. 14.). Poblíž nalezeno kus nádoby ryhované a o něco dálší mísavá nádobka na nožce s úškem a bez ozdob; pohřeb nenalezen.

Mohyla č. 26. byla malá a nízká. Nalezena v ní porouchaná jehlička s kulatou hlavičkou a ryhováním pod hlavičkou (tab. I. č. 21.), pak kus nádoby s píchaným ornamentem.

Mohyla č. 27. byla 12 m. v průměru, 1·70 vysoká. Na okraji byl pravidelný věnec, ve středu kužel. Při východní straně kuželego nalezena jednoduchá nádoba s dvěma úšky pod hrdlem poněkud se rozvírajícím (tab. III. č. 14.), která byla poklopena otvorem dolů a naplněna spálenými kostmi, přikrytými malým šálkem (č. 11.). Skorem uprostřed mohyly mezi kamením nalezen bronzový prsten se dvěma spirálovými plochami (tab. I. č. 17.). Nad původním kuželegem narovnány mohutné kameny, kterými obklopen a přikryt nový pohřeb: na spálených kůstkách ležel železný meč latěneský

s řapem a plechovou pochvou, jež na vnitřní straně opatřena páskou v dvě kulaté plochy končící a na pochuva nýty přibitou, k zavěšení meče k pasu sloužící a pro latěneský meče právě velice charakteristickou (tab. IV č. 1.). Pod řapem ležela polovice velikého nože (tab. IV. č. 3.) a podle toho hrot kopí listovitého s tulejí (tab. IV. čís. 2.).

Mohyla č. 30. byla 6 m. v průměru, 0·60 m. výšky. Sestávala z věnce, obalu a kamenného kuželega. Při západní straně nalezena černá tuhovaná nádobka na způsob šálků; stopy pohřbu, ba ani popeliště se nevyskytly.

Mohyla č. 31. měla 10 m. v průměru, 1·20 výšky. Nalezen pravidelný kužel kamenný, při spodu pak na plochém kameni spálené kůstky, při nich rozdrobená jehlička s kulatou hlavičkou a kus jehlice žárem ztavené.

Mohyla č. 33. byla 10 m. v průměru, 1·70 vysoká, vrchol plochý v průměru 5 m. V mohutném kamenném jádře nalezeny při severní straně dva bronzové náramky široké, na povrchu vyhraněné a lomenými ryhami zdobené, tak že uprostřed ze 4 skupin ryh povstává kosočtverec skupinou ryh napříč rozdelený, což ku krajům se opakuje v poloviční formě (tab. I. č. 4.). Podle náramků ležela jehlice velice pěkná, s kulatou, málo vyhnaněnou hlavicí na dolejší polovici ryhovanou, pod hlavicí ryhování v podobě malých kosočtverců provedeno. Skorem ve středu nalezeno kus bronzu klínku podobného (tab. I. č. 3.), k jižní straně kousek bronzu (č. 2.), který snad zlomkem lunelly být může. Uprostřed, poblíž bronzového klínku nalezena nádobka amforovitá na nožce, s vysokým hrdlem, jedním úškem pod hrdlem, v baňatosti vyhnaněná; ve vrchní polovici baňatosti jakož i na nožce provedena ozdoba ze šrafirovaných trojúhelníků špičkou dolů obrácených (tab. III. čís. 9.). Při východní straně blíže k oběma náramkům s jehlicí nalezena nádobka amforovitá bez ozdob (tab. III. čís. 3.), pak hrnec v hoření polovici (hrdla) hladký, v dolejší v páskách vždy tří ryh shora dolů brázděný; na rozhraní řada drobných ryh a úško (tab. III. č. 27.).

Mohyla č. 37. měla 5 m. v průměru, 0·70 vysoká. Při jižní straně, 30 cm. pod povrchem nalezeny dvě nádobky, míška s ryhováním a tečkováním pod hrdlem a skupinami polokruhových ryh v baňatosti (tab. III. č. 23.), pak malý šálek (tab. III. č. 11.).

Mohyla č. 42. měla 5 m. v průměru, 0·60 výšky a byla poblíž mohyly č. 7. Kámen v mohyle ležel mělce, pod kamenem nalezena vypálena do červena země, na ní pak popel a spálené kůstky. Nalezena tu malá, silně okysličená jehlice s vývalkem (tab. I. č. 22.), kousek ztaveného bronzu, pak dvě malé nádobky šálkovité, z nichž jedna červená bez ozdob (tab. III. č. 77.), druhá tuhovaná s ryhováním a tečkováním pod hrdlem a skupinami ryh ve vydatosti shora dolů vedených (tab. III.

č. 6.). Na povrchu nalezen pod kamenem železný kelt se čtyřhrannou tulejí (tab. IV. č. 12.) v prosté hlíně.

* * *

Mohyly Řepečské podávají, vyjímaje arci oba vrchní pohřby v mohylách č. 7. a 27., pěkný obraz mohyl kultury bronzové, kteráž k nám spolu s obyvatelstvem od západu vnikla. Spalování mrtvol, mnohdy snad i na místě, na pohřebišti Řepečském jest pravidlem, několikráté pohřeb nezjištěn, porouchaná kostra v mohyle č. 23. není zcela objasněna. Nad pohřbem nasypána jest mohyla, tu větší, tu menší, patrně podle společenského postavení zemřelého; pravidlem vyskytá se v mohyle nad pohřbem kamenný kužel, na ten nasypána jest hlína, která vnikla do kamení, a na okraji hliněného obalu vyskytá se u větší polovice mohyl kamenný věnec.

Z pohřbených charakterisovány jsou především oba vrchní a pozdější pohřby jako hraby znatných bojovníků, jeden s mečem a oštěpem, druhý párem koní a tudíž válečným vozem, kopím a dvěma oštěpy; ze starších čili spodních pohřbů poukazují zejména dýky a šíp, konečně i tak zvaný uherský mlat na muže bojovníky.

Časové ohrazení pohřbů jednotlivých i celého pohřebiště dá se přibližně stanoviti předměty v hrabech nalezenými, z nichž zejména bronzové a tušim i železné předměty poukazují na dovoz z ciziny, zejména ze západu.

Tři nalezené dýky s obdobným tvarem čepele poukazují na trojí období bavorsko-švýcarské kultury bronzové; dýka na tab. I. č. 14. se silnými dvěma nýty a středním žebrem poukazuje na přechodní období ze starší do mladší kultury bronzové, kdežto dýka č. 20. s tenkými nýty přičítána jest mladší kultuře bronzové, kdežto ona se širokým řapem, vyskytující se v této podobě v terramarách (Mortillet, Musée préhist. LXXX. č. 892) i v jezerních stavbách švýcarských a italských (Keller, Pfahlbauten IV., tab. I., 1., V., tab. IV., 1., 5.), pokládána jest od Dra. Naue (Bronzezeit 74., 81.) za nejmladší, pátý typus, který ze severní Italie do Bavor dovozem se dostal a v hrabech tamních dosti zřídka se vyskytá. V Čechách vyskytly se dýky prvních dvou tvarů v mohylách častěji a jsou zastoupeny ve sbírkách musejních z mohyl ve Velké Dobré a Kbel spolu s meči a palstavy, z Hladoměře u Blovic, z Čelákova, z Horního Metelska, ze Zdic a Dobřichovic.

Z bronzových jehlic bývá ona šavlovitě prohnutá s roztepaným a jednoduše svinutým koncem (tab. I., 13.) počítána k nejstarším, ač pro jednoduchost svou i v pozdějších dobách dělana a užívána byla. Jehlice s plochou hlavičkou a ryhovaným neb slabým vývalkem pod hlavicí, jako na tab. I. č. 15., II. č. 1., 12., bývají počítány k starší době bronzové, ačkoliv se na př. u Kbel

a Velké Dobré vyskytly již s palstavy pozdního typu; jehlici na tab. I. č. 8. počítali by na př. v Bavoru k přechodnímu tvaru, kdežto jehlice I. č. 1., 2., 22. k formám mladší kultury bronzové se hlásí; jehlice č. 7. jest porouchaná a nesnadno určiti, zdali roztepaná její hlavička byla prostě stočená nebo zdali vybíhala ve tvar jehlic t. zv. cyperských. Jehlice s ohnutou plochou hlavicí (II. č. 19.), tak zvaná Vorstecknadel, je zjevem dosti řídkým; u nás známe analogii z hrobů Bylanských (Výzkum 1896, tab. XVI. č. 4.), jinou znám z Durynska (tamtéž str. 59.).

Náramky vyskytly se v Řepečských mohylách i jednoduché, z kulatého (výminkou hranatého) drátu zhotovené, otevřené se zašpičatélými konci, na povrchu ryhované a sice obyčejně ve skupinách, neb i hladké, i široké lité náramky, na vnitřní straně ploché, na zevnější buď vyhraněné neb konvexní, a pak buď vroubkované, jako I. č. 5., neb ryté jako č. 4.; konce otevřených těchto náramků jsou tupé. Všecky tyto druhy náramků jsou charakteristické pro naše mohyly s kulturou bronzovou (Kbely, Hemery, Čelákov, Podřeží, Týn nad Vltavou, Rataje a j.) a souhlasí s mohylovými nálezy dále na západ, ano jsou i mimo okruh mohyl rozšířeny; o rozšíření jejich mimo Čechy pojednal podrobně Dr. Naue (Bronzezeit 176. a následně), i nemám, co bych k jeho vývodům dodal; tvar bordirovaného náramku tab. I. č. 25. bude podle velikosti své náležeti k pozdějším formám.

Prsteny se spirálovými plochami z kulatého drátu stočenými, v zahnuté části roztepané jsou rovněž pro jihočeské mohyly s kulturou bronzovou charakteristické (Kbely, Hemery, Týn nad Vltavou, Horní Metelsko) a vyskytly se v severních Čechách pouze v Šárce (sbírka musejná) a v hromadném nálezu Jenšovickém; za hranicí vyskytují se rovněž v mohylách Dolních Bavor, Horní Falce a středních Frank a pak na Pobaltí (Schumann, Kultur Pommerns, tab. II. č. 27.).

Puklice bronzové, jež patrně sloužily nejen za okrasu, ale snad, připevněny jsou na prsou na koženém kabátci, i k ochraně, vyskytují se rovněž v mohylách, jako v Hemerách, ve Velké Dobré, u Rataj, u Nového Dvora, na Podřeží u Zbečna, v Plavu a j. a souhlasí s ostatním obsahem mohyl.

Spirály z dvojitého zlatého drátu, rozšířené po celé střední Evropě, v mohylách vyskytly se v této velikosti pouze na Podřeží u Zbečna a tu není zcela jisto, zdali nález z mohyl pochází; v podobě prsténku nalezl jsem je v mohylách u Kbel a Němějic. — Předmět na tab. II. č. 14. patří do skupiny uherských bronzů, jež u nás dosti zřídka se vyskytuje.

Keramika z mohyl Řepečských, nepřihlížeje k obyčejným tvarům šálkovitým a hrnečkovitým, charakterisována jest především tvary amforek č. 2., 3., 5., jaké

známe z mohyl Kbelských neb Kosteleckých, a nádobkami na nožce tu více, tu méně ozdobnými. U nás nádobky na nožkách vyskytly se v mohylách u Kbel, u Hladoměře blíz Blovic a u Horního Metelska, i myslím, že nechybí, když řeknu, že tvar ten dostal se k nám ne ze západu, kam ukazují spolunalezené bronzy, ale z jihu, kdež vyskytují se nádobky na nožkách v mohylách alpských ve Štyrsku, Krajině a Korutanech (Much, Atlas tab. XLIV., XLV., L., LVII.). ač určiti nelze, jakou cestou k nám tento vliv se dostal. Keramika pozdních pohřbů souhlasí s modou v pozdních mohylách se vyskytující (Vlčí, Němějice).

Ve příčině datování mohyl původních je rozhodujícím vyskýtání se náramků starší kultury bronzové, jako na př. č. 4. a 5., s tvary jehlic forem přechodních, jako č. 8., neb i tvarů mladších, jako č. 1., tak že bychom na dobu přechodní neb i mladší bronzovou mysliti měli. Vyskytlo se nám tříkráte i železo na spodu mohyl, ač ne v přímé spojitosti s pohřbem; možná, že tu vládne náhoda, možná však též, že v jedné skupině by náhoda přece jen tříkráte se neopakovala. Záhada tato ostatně není dnes již tak krkolomná, neboť jest veřejným tajemstvím, že kultura tak zvaná bronzová v Burgundsku, Švýcarsku, Bavorsku a v našich jihočeských mohylách zastoupená je do jisté míry současná s kulturou zemí alpských a severní Italie či tak zvanou kulturou Hallstattskou, jakož již všeobecně přijato jest o bronzové kultuře nordické. — Železný klíč tvaru římského patrně náhodou tu ztracen a jest vedle mince římské, nalezené v Táboře, důležitým svědectvím, že v prvních stoletích našeho letopočtu lidé alespoň občas do téhoto krajin přicházeli — neboť dosud nenalezeno v jižních Čechách ani stálých sídel, ani hrobů z té doby.

Mohyly v Hemerách. (Tab. V.)

Z Řepče odstěhoval jsem se do Bechyně, abych použil laskavého dovolení pana vrchního lesmistra J. Rappa k prozkoumání ještě některých mohylek v Hemerách; i jsem zvláště díky povinen jak panu vrchnímu lesmistrovi J. Rappovi tak i panu lesnímu Steinochrovi, který se zvláště ochotou mé badání podporoval, neboť ukázalo letošní kopání zcela jasně a zřejmě, že v poloze na Hoškové v Hemerách pochováváno bylo nepřetržitě od nejstarší doby jihočeských kamenných mohyl až do nejmladší doby mohylové. — Při letošním kopání větší polovice práce připadla muzejnímu laborantovi, neboť docházel jsem na mohyly jen odpoledne; po několik dní účastnil se našeho kopání i p. ředitel J. Feleman. Avšak ani tentokráte nedokončili jsme zkoumání mohyl Hemerských, pokud bez ublížení lesu je možné, neboť veliké deště letní zahnaly nás dříve, než jsme se nadáli. Výsledek kopání letošního byl jak následuje:

Mohyla č. 19. měla 8 m. v průměru, 1·20 cm. výšky. Mohyla tato obsahovala málo kamene a mnoho hlín. Ve středu nalezen 50 cm. pod povrchem, 70 cm. nad úrovní prsten se spirálovými plochami, tihou hlínou rozmačkany; 0·50 m. dále nalezen druhý prsten podobný, v samém středu 1·20 m. od povrchu a na úrovni třetí podobný prsten. Podle tohoto prstenu ležela v drobném kamení jehlice s roztepanou a jednoduše stočenou hlavicí (č. 15.) a podle ní, k západní straně, dva náramky tenké ve skupinách ryhované (č. 4.), na sobě položené rovněž 1·20 m. pod povrchem; za náramky ležel ještě čtvrtý prsten se spiralovými plochami a pod slabým kamenným obložením čili v kamenném jádře nalezena vrstva popelovitá a v ní puklice bronzová se šesti vypuklinami (č. 6.); tu a tam nalezen bludný střep.

Mohyla č. 20. měla 10 m. v průměru, 1·50 výšky. Při severní straně mohyly byl pěkně stavěný kužel 1 m. vysoký. Na okraji severního kuželeta nalezen na kameně bronzový náramek širší s tupými konci, na vrchní straně vyhraněný a ryhami zdobený tak, že ve středu a při koncích provedeny ryhy na příč a mezi těmito třemi skupinami příčných ryh provedena ve dvou vždy skupinách ozdoba čar v úhel lomených, úhlem zevně obráceným; po okraji náramku a po obou stranách střední příčné skupiny provedeno tečkování. Asi 50 cm. dále ku středu kuželeta ležely tři náramky širší, z nichž jeden stejně široký jako první, rovněž s tupými konci a polobloukovitým povrchem, na kterém provedena ozdoba v podobě dvou elipsovitého ryh drobným ryhováním obklopených, patřila do páru s prvním náramkem. Druhý pár náramků na sobě položených je užší, povrchu vyhraněného, zdobený ryhovanými poloobloučky. Podle náramků ležely dvě jehlice bronzové, hlavíčkami k náramkům, špičkami jedna ke středu, druhá k okraji obrácenými; hlavíčka jedné (č. 13.) byla do široka roztepaná a pak stočená, druhá měla hlavíčku kulatou a pod hlavíčkou slabě ryhovaný vývalek (č. 14.). Pohřeb nezjištěn.

Na jižní straně kuželeta byl násep hliněný a v tom nalezen téměř ve středu celkové mohyly, 75 cm. od povrchu a tolikéž od úrovně pohřeb druhý: nalezena ve vrstvě popelovité nejprve jednoduchá nádobka č. 8., pak malá míška č. 7. a konečně míška zevně pod hrdlem a vnitř pod okrajem drobnými ryhami zdobená. Dále nalezeny podle sebe ležící dva kruhy na nohy slabě vroubkované a mezi vroubkky vždy dvěma ryhami zdobené (č. 10.) a hned za nimi rovněž podle sebe položené dva náramky týmž způsobem zdobené (č. 11.); Dr. Naue nalezl podobné dva kruhy v mohylách Horních Bavor (Hügelgräber zwischen Ammer- und Staffelsee, tab. XX. č. 1., Nouvelles trouvailles préhistoriques de la Houte-Bavière, d'Anthropologie, p. 665., č. 56.) a

klade je do starší doby Hallstattské. — Pohřeb v kuželi kamenném hlásí se svými dary pohrebními ke kultuře bronzové, pohřeb druhý pak ke kultuře Hallstattské. Jest tedy pohřeb druhý vykonán na mohylu již stávající přisypáním země; na vrchní pohřeb nakladeno pak na povrchu něco kamene.

Mohyla č. 21. měla 9 m. v průměru, 1 m. výšky. Složení moholy bylo pravidelné: kamenný věnec, hliněný obal, kamenný kužel. Téměř ve středu kužele nalezena jehlice bronzová v hořejší části prohnutá se širokou hlavou, jehla pak jest kroucená (čís. 1.). Podle jehlice ležely dva tenké náramky, z nichž jeden je po celém povrchu ryhován (č. 3.), druhý však hladký (č. 2.). Dále nalezen bronzový prsten se dvěma spirálovými plochami (č. 5.) a jantarová ozdoba (korál?) na jedné straně plochá, na druhé vypouklá (č. 19.).

Mohyla č. 22. byla 15 m. v průměru, 1·20 výšky. Mohyla tato nasypána byla pouze z hlíny a nalezeno jen několik bludných střepů.

Mohyla č. 23. měla 8 m. v průměru, 1 m. výšky. V kamenném kuželi nalezeny dva jantarové korale kulaté, dosti zachované (č. 24.).

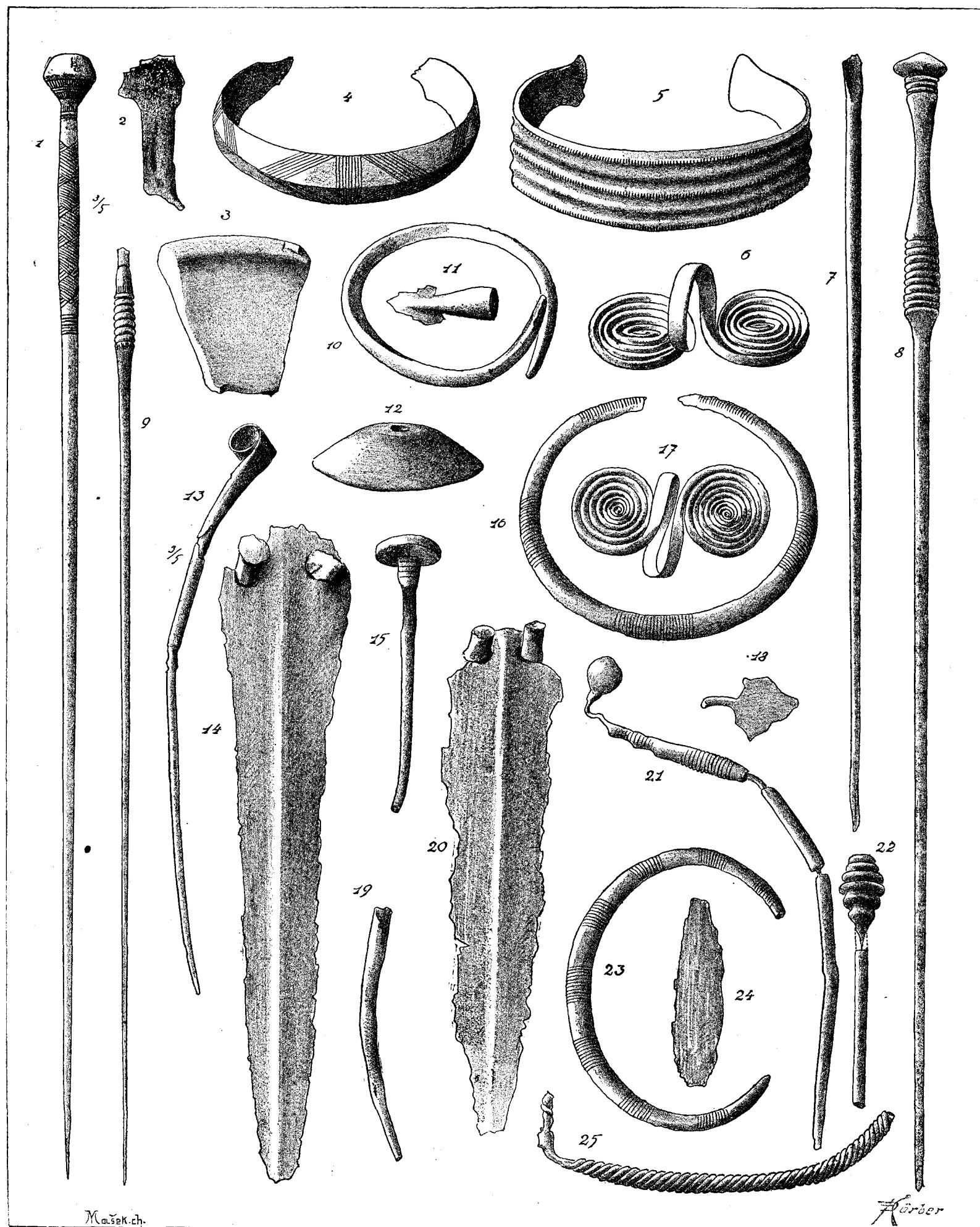
Mohyla č. 24. byla 12 m. v průměru, 1·10 m. vysoká. Mohyla tato byla silně z hlíny nasypaná a jen v hořejší části bylo více kamene. Při východní straně nalezeno kus spálené lebečné kosti 1 cm. pod povrchem. O něco dále nalezeny opět pálené kostičky a bronzový šíp (čís. 18.). Ve středu moholy nalezeny 65 cm. pod povrchem a 45 cm. nad úrovní bronzový kruh přeložený, zhotovený z kulatého silného drátu, při obou koncích ryhovaný (č. 16.) a dále k západu hrot oštěpu

železného s tulejí. Nad oběma těmito předměty ležel kámen, pod nimi hlína, a není vyloučena možnost, že mohylka sdělána byla na přirozené vyvýšenině, která zdržující se pod kamením vlhkostí tak zmékla, že při kopání nečinila odporu původní země.

Mohyla č. 28. měla 12 m. v průměru, 0·80 výšky a sestávala, pokud se průkopem směrem s.-j. vedeným zjistiti dalo, ze dvou kuželů, z nichž jeden 8, druhý 4 m. v průměru měl; oba kuželes zasypány společně hlinou. V kamenných kuželích, pokud pro stromy prokopány býti mohly, nenalezeno nicého, ve vrchní hlíně však vyskytly se dva železné hroty kopí s tulejí.

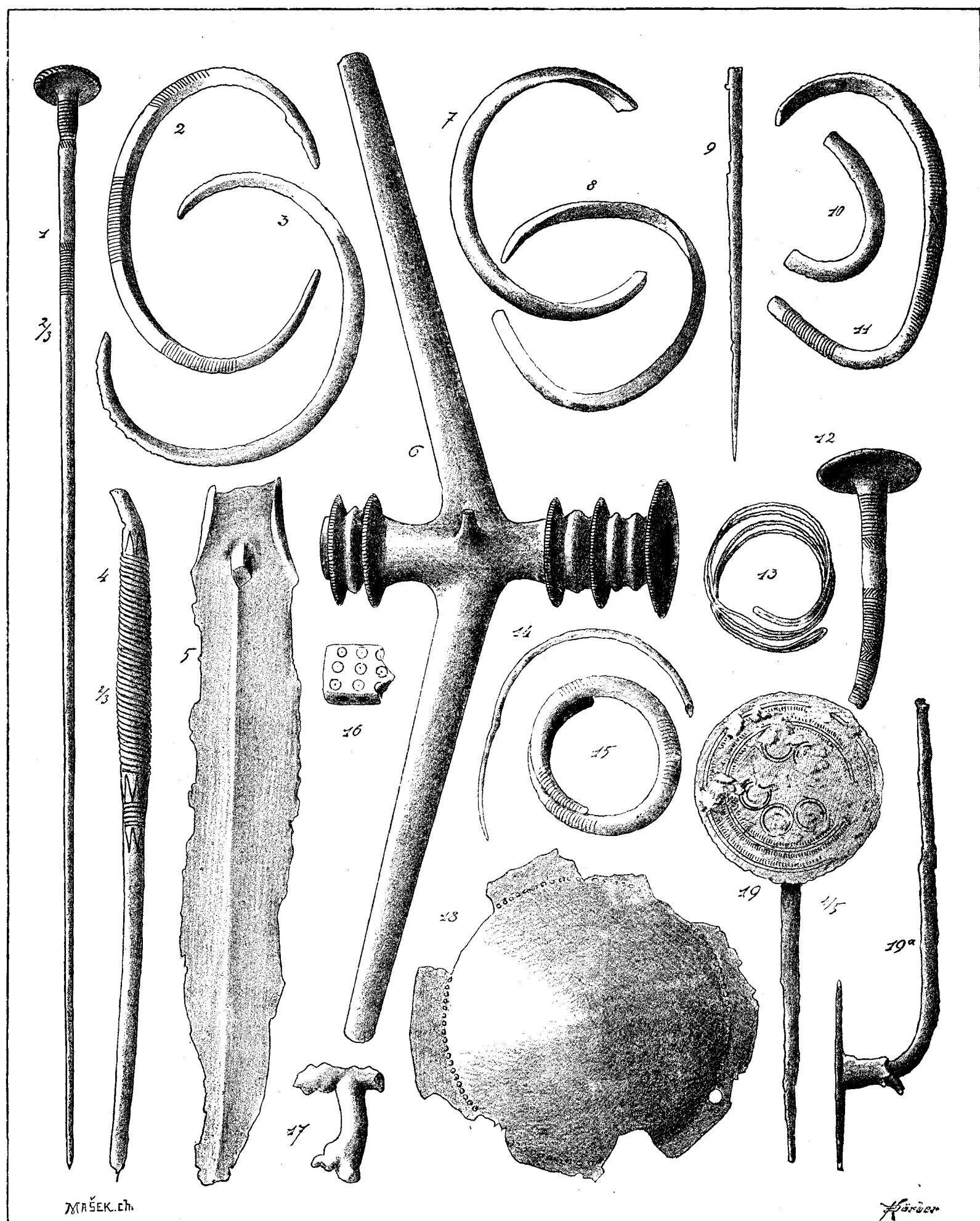
Mohyla č. 30. měla 8 m. v průměru, 70 cm. výšky. Ke středu moholy vyskytlo se popeliště a v něm nalezeny téměř na úrovni dva náramky s vyhraněnou zevnější plochou, zdobené poloobloučkovým ryhováním (č. 20.) a podle zlomek jehlice s plochou hlavičkou, pod kterou slabý vývalek provrtaný (č. 25.), typ tedy jehlice, který počítají k nejstarším v kultuře bronzové.

Tím práce výzkumné pro r. 1897 zakončeny. Jest pak zkoumání toto zejména tím zajímavé, že prokopána řada mohyl s pohřby hlásícími se ke kultuře bronzů švýcarsko-bavorských, podobné mohylám Řepečským, kdežto vrchní pohřeb v mohyle č. 20. hlásil se k době mladší, ku které se hlásila většina mohyl v letech předcházejících prokopaných. Kdežto pak obyčejně vyskytuje se skupiny mohyl kulturně dosti omezené, a pohřby pozdější na vrchu nějaké původní moholy bývají výjimkou, jsou v Hemerách zastoupeny pohřby původní od nejstarší kultury bronzové až po kulturu tak zvanou laténeskou, kterou mohylové pohřby v jižních Čechách končí.

Malšek ch.

Körber

MASÉK, ch.

Görber

Tab. III.

